

IMPLICAREA FEMEILOR ÎN DIALOGUL SOCIAL – PROMOVAREA EGALITĂȚII DE ȘANSE ÎN SOCIETATEA DEMOCRATICĂ

Aurelia CEBOTARI,
șef secție, Biblioteca Științifică a ASEM
Ala MOLDOVAN,
șef oficiu, Biblioteca Științifică a ASEM

*„Singurul pas important pe care îl poate face o țară,
companie sau organizație
care dorește să-și maximizeze potențialul, este să
realizeze egalitatea de gen”*
*Borge Brende, Director General al Forumului
Economic Mondial*

Abstract: *Equal opportunities between women and men impose the acceptance and improvement of their complementarity, as well as the different roles they play in society. In order to observe the equality between men and women in society, we suggest applying gender dimension as in the political and economic spheres, so in education and health, and in the areas considered to be only for men.*

Key words: *equal opportunities, gender, society.*

Egalitatea genurilor constituie un principiu fundamental al drepturilor omului, un indicator semnificativ al democrației și un imperativ al dreptății sociale. Egalitatea între femei și bărbați înseamnă vizibilitatea, autonomia, responsabilitatea și participarea egală a femeilor și a bărbaților în toate sferele vieții publice și private. Ea se opune inegalității - nu diferenței - între cele două sexe. Egalitatea șanselor între femei și bărbați impune acceptarea și valorificarea, în mod egal, a complementarității femeilor și bărbaților, precum și diversele roluri pe care le joacă în societate. Statutul juridic al femeilor, fără îndoială, s-a

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

îmbunătățit, dar egalitatea este departe de a fi o realitate. Chiar dacă femeile au aceleași drepturi ca și bărbații, ele nu au întotdeauna acces egal la oportunitățile oferite bărbaților, și deseori nu reușesc să își exercite drepturile.

Analizele și studiile care abordează relațiile de gen privesc femeile și bărbații din perspectiva rolurilor lor sociale construite prin procese materiale și simbolice și, de asemenea, compară femeile cu bărbații. În acest sens, D. Rossides ^[5] consideră că perspectiva de gen investighează relațiile de gen ca aspecte ale diferențierii și stratificării sociale, dar și ca relații de putere în sine, și face o diferență între inegalitățile cărora bărbații și femeile le sunt subiecți, și inegalitățile referitoare numai la femei, sau numai la bărbați. În același timp, autorul deconstruiește perspectiva „femeii” ca un punct de vedere omogen, și pentru a explica în ce fel este percepută și experimentată realitatea de a fi femeie, identifică diferențele înăuntrul acestei categorii. Analizând modul în care genul structurează ordinea socială și inegalitățile, perspectiva de gen ia în calcul și alți factori. Astfel, L. Lindsay ^[3] afirmă despre perspectiva de gen următoarele: „țelul este să înțeleagă cum colaborează simultan genul, rasa și clasa ca și categorii sociale”, și să explice modurile în care relațiile de putere construiesc diferența și diversitatea de toate tipurile. Cercetătorii au în vedere faptul că genul, clasa și etnicitatea se suprapun atunci când produc ierarhii și inegalități sociale, dar, în diferite contexte, oamenii își definesc identitatea socială mai mult în termeni de clasă decât de etnicitate sau de gen, ori viceversa ^[1]. De aceea, se consideră că atât dinamica politică, cât și cea culturală sunt responsabile pentru perceperea identităților sociale multiple ale oamenilor și, de asemenea, de diversele diviziuni sociale produse într-un moment sau altul.

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

Ordinea de gen caracteristică familiilor de azi este diversificată, iar stratificarea socială devine și ea tot mai accentuată. Astfel, cercetătorii consideră că marea provocare vis-à-vis de realitățile actuale constă în înțelegerea proceselor materiale și simbolice care re poziționează femeile și bărbații în ierarhiile sociale, care se află într-un proces de reconstituire. Totuși, unele aspecte ale relațiilor de gen se află încă sub impactul modelelor tradiționale, cum sunt cele care situează femeia în sfera rolurilor domestice și le „exploatează” mai accentuat în acest domeniu chiar și în condițiile în care ea aduce venit în casă ^[2]. Astfel, principiile diviziunii sexuale a muncii în familie și în viața publică sunt cele care continuă să reproducă inegalitatea între femei și bărbați.

Literatura de specialitate care abordează problematica egalității de gen relevă impactul a trei factori asupra felului în care se structurează relațiile de gen: stocul educațional existent în familie, implicarea pe piața muncii a ambilor parteneri și controlul comunității asupra comportamentului individual. Astfel, cercetătorii consideră că în familiile în care nivelul de educație este mai ridicat și există o experiență de implicare pe piața muncii, statutul femeii este, de obicei, unul mai bun, aceasta având o implicare mai mare în luarea deciziilor în gospodărie și un statut mai apropiat de cel al bărbatului. De asemenea, în familiile care trăiesc în comunități non-tradiționale, în care comunitatea nu mai exercită un control strict asupra vieții de familie și asupra diferitelor componente ale acesteia, precum căsătoria timpurie sau controlul asupra reproducerii, rolurile de gen tind să fie mai egalitare în comparație cu comunitățile tradiționale ^[4].

Atât în presa scrisă, cât și în cea audio-vizuală, se continuă și, uneori, se amplifică utilizarea unor clișee

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

discriminatorii, acestea contribuind la perpetuarea în conștiința publică a unor modele deformate de prezentare a femeilor și a bărbaților.

În afirmarea inegalității între sexe acționează intens stereotipurile sexuale, care se accentuează pe rolul privilegiat al bărbatului. Asistăm la o mentalitate în care bărbatul trebuie să aibă un venit mai mare pentru a întreține familia. Apoi, edificatoare rămâne tendința femeilor de a ocupa funcții subalterne.

Impactul transformărilor economice, politice și sociale, care au avut loc în Republica Moldova în anii '90, au afectat în mod diferit situația femeilor și cea a bărbaților. Mai persistă încă diferențieri semnificative în ceea ce privește nivelul de participare a femeilor și bărbaților la activitățile productive, veniturile obținute de cele două categorii din munca prestată, starea de sănătate, modul de participare a acestora la viața publică și la luarea deciziilor. Cu toate acestea, segregarea profesională a femeilor persistă încă și este demonstrată prin existența modelelor de ocupare diferențiate pe sexe, ceea ce determină disparitățile între venituri, chiar dacă principiul „la muncă egală salariu egal” este consacrat juridic.

Problematica promovării egalității șanselor în viața socială pentru ambele sexe, constituie o cerință esențială pentru societatea moldovenească, fiind considerată o componentă esențială a preocupărilor pentru respectarea drepturilor fundamentale ale omului. Constituția Republicii Moldova proclamă egalitatea femeilor și a bărbaților în fața legii. Adoptarea Legii cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați (2006), a Planului Național de Promovare a egalității între femei și bărbați în societate pentru anii 2006-2009 au dus la stabilirea cadrului legal-normativ specific în domeniu.

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

În lumea profesiilor, femeile sunt evident discriminate; domeniile precum: ingineria, fizica, matematica, dreptul sau chirurgia sunt rezervate bărbaților, pe când profesiile didactice, de documentare sau asistență socială sunt rezervate femeilor. Chiar și în profesiile în care femeile dețin supremația numerică, funcțiile de conducere sau de administrare sunt ocupate de bărbați. Unul dintre obstacolele cele mai mari ce trebuie depășite este flexibilitatea timpului de muncă și dezvoltarea unor metode alternative de muncă (munca la domiciliu, munca on-line etc.).

Statutul femeii derivă și din contexte economice dificile în care funcționează societatea moldovenească. Câștigurile salariale în ramurile în care femeile sunt majoritate sunt sub media pe economie, o premisă importantă în manifestarea inegalității dintre sexe. Procentul de șomeri este mai ridicat în rândul femeilor și trebuie spus că riscul pierderii locului de muncă este mai mare la femei. Deși există prevederi legale clare, nu se asigură, cu deosebire în sectorul privat, protecția socială a femeii pentru perioada de naștere și pentru îngrijirea copiilor.

Totodată, trebuie avută în vedere și legislația ce reglementează concediul de creștere și îngrijire a copilului și concediul de paternitate în scopul corelării acestora în beneficiul familiei. Dezechilibrul dintre viața profesională și viața de familie afectează angajata, organizația în care lucrează, precum și familia.

Integrarea perspectivei de gen în viața socială urmărește, de fapt, crearea unei societăți egale, încurajarea femeilor să se implice în viața socială cu toate aspectele care o compun și, nu în ultimul rând, încurajarea conlucrării femeilor și bărbaților în sensul atingerii egalității de șanse, în drepturi și a împărțirii echitabile între femei și bărbați a responsabilităților sociale. Totodată, este importantă

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

responsabilizarea ambelor genuri pentru a crea o societate echilibrată care să corespundă realităților sociale existente în momentul de față.

O analiză de gen asupra actorilor decizionali care influențează situația economică, socială sau culturală a unei comunități reflectă, la ora actuală, persistența unor inegalități, defavorabile femeilor. Factori culturali, religioși sau biologici au fost deseori invocați pentru a permite perpetuarea discriminării de gen la nivel de decizie și irosirea potențialului multor femei.

În ciuda legilor care prevăd egalitatea de șanse între femei și bărbați, realitatea ne arată că procesul de implementare este unul foarte greoi, iar femeile întâmpină dificultăți în ceea ce privește locurile de muncă, remunerarea și prezența în structurile de decizie. Dezvoltarea durabilă nu poate fi realizată fără reconsiderarea rolului femeilor în economie, societate, politică, protecția mediului și familiei. Egalitatea de șanse fiind, în primul rând, o problemă de stereotipuri și educație. Pentru respectarea egalității dintre bărbați și femei în societate, propunem încadrarea dimensiunii de gen atât în politică și sfera economică, cât și în educație, sănătate și în domeniile considerate a fi destinate doar bărbaților. Acest lucru ar diminua, în opinia noastră, presiunea stereotipurilor care împiedică punerea în aplicare a principiului egalității de gen. Realizarea egalității dintre femei și bărbați este considerată parte integrantă a procesului de constituire a unei democrații adevărate, conștiente și sensibile la dimensiunea de gen, având drept premisă asigurarea participării tuturor membrilor societății, a femeilor și bărbaților, în toate domeniile vieții. Egalitatea de gen și promovarea respectării depline a tuturor drepturilor omului și a libertăților fundamentale pentru toți sunt esențiale pentru avansare în dezvoltare, pace și securitate.

Bibliografie:

1. BRADLEY, Harriet. *Changing Social Division: Class, Gender and Race*. În *Social and Cultural Forms of Modernity*. eds. Robert Bocoock, Kenneth Thompson. Polity Press, 1993: 11-69; p. 53.
2. CÂRNAȚ, Teodor. *Femeile în sfera economică și socială – egalitate sau discriminare?* Avocatul poporului. 2007, nr. 8-9, p. 4-8.
3. LINDSEY, Linda. *Gender Roles. A Sociological Perspective*, Third Edition, Prentice Hall, 1997, pp. 10-11.
4. MOCANU, Cristina. *Discriminare multiplă în România*. Societatea de Analize Feministe și Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale, București, 2008, p. 12.
5. ROSSIDES, Daniel W. *Social Stratification. The Interplay of Class, Race and Gender*. Second Edition, Prentice Hall, 1997, p. 17.